

Література:

1. Коробко С. Л., Коробко О. І. Нова українська школа: діагностична та корекційно-розвивальна робота з молодшими школярами: навчально-методичний посібник. Київ: Література ЛТД, 2021. 160 с.

2. Мацко Л. А. Основи психології та педагогіки: навчальний посібник для студентів заочної форми навчання. / Л. А. Мацко, М. Д. Прищак, В. Г. Годлевська. Вінниця: ВНТУ, 2009. 163 с.

3. Путівник психолога в Новій українській школі / Заг. ред. Є.В. Афоніна, О.О. Заріцький, Н.В. Міщенко. Краматорськ : Витоки, 2018. 250 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-31>

**HEALTH AND RECREATIONAL IMPACT
OF PHYSICAL EDUCATION ON CHILDREN
WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS****ОЗДОРОВЧО-КОРЕКЦІЙНИЙ ВПЛИВ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА ДІТЕЙ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ**

Shevchenko O. V. Шевченко О. В.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor.*

*Associate Professor at the Department of
Theory and Methodology of Physical Education
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian
State Pedagogical University
Kropyvnytskyi, Ukraine*

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики
фізичного виховання*

*Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені
Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

В останні роки в нашій країні спостерігається реформування і модернізація освіти, яка почала своє соціально-економічне перетворення. Впроваджуються освітні новації подібні до сучасної світоглядної моделі соціального устрою. За основу у цій моделі взято концепцію цілісного підходу, яка надає можливість реалізувати себе кожній людині і, перш за все, дає рівний доступ до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами [5].

Освіта дітей, які мають психофізичні порушення, не повинна відрізнятися від освіти здорових дітей. Таким чином, необхідне цілеспрямоване теоретичне й експериментальне вивчення психологічної

готовності дітей початкової школи до інклюзії як умови ефективного навчання із дітьми з особливими освітніми потребами.

Якщо брати до уваги Всесвітню декларацію прав людини та Конвенцію «Про права дитини» які є основною базою для складання подальших дій, щодо впровадження інклюзивного середовища, то бачимо, що головним постулатом є дитина – особистість, яка має право на освіту, виховання, медичні послуги.

Дитина, яка має психофізичні порушення має право бути прийнятою, почутою. Законні представники дитини (батьки, опікуни) мають право на детальну інформацію, щодо впровадження різноманітних форм роботи з дитиною в освітньому середовищі [1, с. 18-20].

У світі існує гостра необхідність розробки і проектування змін в системі освіти, в тому числі в професійній готовності вчителів до роботи в інклюзивній школи. Поняття інклюзивної освіти, а саме: «інклюзія», «інклюзивна освіта»; охарактеризовано моделі соціальної політики провідних країн світу; досліджено зарубіжний і вітчизняний досвід впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання у закладах освіти; доведено значущість інклюзивного підходу для реалізації концепції інклюзивної освіти.

Фізична культура для дітей з особливими освітніми потребами є однією з ефективних форм соціалізації, що надає широкі можливості для розвитку здібностей та інтересів таких дітей, корекції порушень їх розвитку в умовах закладів загальної середньої освіти [7].

При організації освітнього процесу перш за все необхідно враховувати анатоμο-фізіологічні та психологічні передумови – знати стан здоров'я, фізичні, психічні, особистісні особливості дітей з освітніми потребами. Чим раніше розпочато медико-психолого-педагогічна реабілітація, тим вона більше ефективна, оскільки розвивається, організм, що формується більш пластичний і чутливий до впливу фізичних вправ, корекції і компенсації рухових і психологічних порушень. Корекційно-розвиваюча спрямованість педагогічних взаємодій – основа методик адаптивної фізичної культури [8].

Зміст принципу полягає в тому, що педагогічні впливи повинні бути спрямовані не тільки на подолання, згладжування, вирівнювань, ослаблення фізичних і психічних недоліків дітей з освітніми потребами, але і на активний розвиток їх пізнавальної діяльності, психічних процесів, фізичних здібностей і моральних якостей.

Корекційно-розвиваючі завдання спрямовані на забезпечення повноцінного фізичного розвитку, підвищення рухової активності, встановлення і вдосконалення психофізичних здібностей, профілактики і попередження вторинних відхилень [6].

Корекційно-розвиваюча спрямованість педагогічної діяльності нерозривно пов'язана з процесом навчання рухових дій і розвитком фізичних якостей. Освітні і корекційно-розвиваючі завдання вирішуються на одному і тому ж навчальному матеріалі, але мають відмінності. Для освітніх завдань характерна висока ступінь динамічності, так як вони повинні відповідати програмному змісту навчання. Корекційно-розвиваючих завдань властиво відносна сталість, так як вони вирішуються на кожному занятті. В процесі вивчення при переході до нового навчального матеріалу відбувається не повна зміна корекційних завдань, а зміна домінування будь-якої з них.

Постійно діючими завданнями на кожному занятті є корекційні постави, основних локацій – ходьби, бігу та інших природних рухів, зміцнення м'язового корсету, корекція статури, корекції і профілактика плоскостопості, активізація вегетативних функцій [4]. Великого значення набувають рухливі ігри і забави. Так, у процесі фізичного виховання ігровим методом формування вольових якостей дітей і послідовне формування їх компонентів досягається за рахунок поступового подолання труднощів і перепон. При цьому необхідно відзначити, що такі компоненти волі, як рішучість, сміливість, витримка досить добре формуються в дітей у тому випадку, коли вони знаходяться в колективі ровесників, що дозволяє ефективно застосовувати методи колективної дії на окремих учнів в процесі змагальної діяльності.

Практична діяльність педагога вимагає знання основного дефекту, його проявів, якісної своєрідності і структури, присутніх захворювань і вторинних відхилень, медичних показань і протипоказань до тих чи інших видів фізичних вправ. Крім того, необхідно знати стан збережених функцій, особливості психомоторики з урахуванням віку, основного виду діяльності, характерного для кожного вікового періоду. Ці відомості необхідні педагогу, щоб не нашкодити, а також виявити потенційні особисті і функціональні можливості дитини, визначити оптимальний шлях корекції і розвитку [2].

Педагог з фізичної культури самостійно проводить педагогічну діагностику, виявляючи стан окремих рухових функцій, фізичних і координаційних здібностей.

Його завдання – правильно інтерпретувати результати медичної і психологічної діагностики і на основі зіставлення та аналізу цих даних спланувати стратегічний шлях і оперативні способи, методи і прийоми корекції та розвитку.

Сутність індивідуалізації педагогічного процесу полягає в тому, щоб, спираючись на об'єктивні можливості і можливості кожної дитини, створити максимальні умови для його зростання. При індивідуальній

формі занять принцип реалізується повністю і залежить від професійної компетентності та методичної майстерності вчителя [3].

Використання принципу компенсаторної спрямованості педагогічних впливів полягає у відшкодуванні недорозвинених, порушених або втрачених функцій за рахунок перебудови або посиленого використання збережених функцій і формування обхідних шляхів.

Отже, сенс принципу компенсаторної спрямованості педагогічних впливів полягає в тому, щоб за допомогою спеціально підібраних фізичних вправ, методів і методичних прийомів стимулювати компенсаторні процеси в пошкоджених органах і системах за рахунок активізації збережених функцій, створюючи згодом стійку довготривалу компенсацію.

При організації занять фізичною культурою для дітей з освітніми потребами необхідно враховувати їх вікові особливості, які в розвитку проходять всі ті ж стадії онтогенетичного розвитку, що і здорові діти, але тільки у них цей процес протікає повільніше і має інший кінцевий результат.

Література:

1. Бурич И. Т. Педагогическая инноватика. М.: Педагогика, 2008. 236 с.
2. Выготский Л. С. К психологии и педагогике детской дефективности. М.: Изд-во «Лань» 2003. 121 с.
3. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук.-метод. посіб. К.:Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
4. Ровний А. С., Ровний В. А., Ровная О. О. Фізіологія рухової активності: підручник. Х., 2014. 344 с.
5. Хименець В.В., Кірик М.Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 312 с.
6. Хохліна О. Корекційно-розвивальна робота в системі загальної освіти. Дефектологія. 2012. Вип. 2. С. 11-16.
7. Юрків Я. І. Сутність та специфіка соціально-педагогічної роботи з дітьми з обмеженими можливостями. Соціальна педагогіка: теорія і практика. 2012. Вип. 1. С. 21.
8. Язловецький В. С., Турчак А. Л. Організація та методика оздоровчої фізичної культури : навч. посібник. Кіровоград: Ексклюзив-Систем, 2010. 312 с.